

Ouders maken het verschil

Stappenplan ouderparticipatie

een publicatie van
Samenlevingsopbouw Antwerpen stad
en Inloopteam Samik

SAMIK

**Samenlevings
opbouw**

Antwerpen stad

Ouders maken het verschil

Stappenplan ouderparticipatie

Inhoud

1.	Inleiding.....	5
2.	Visie op ouderparticipatie.....	5
3.	Voorwaarden tot ouderparticipatie.....	9
4.	Ouderparticipatie in de praktijk.....	11
5.	Tot slot.....	23
6.	Dankwoord.....	23
7.	Bijlagen.....	25

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

1. Inleiding

Dit draaiboek is de neerslag van twee jaar samenwerking tussen Inloopteam Samik, Samenlevingsopbouw Antwerpen-Noord en Okidomobiel in het zoeken naar goede praktijk. Een leerschool voor zowel team, coördinatrice als ondersteuners. Ouderparticipatie is een groei- en experimenteerproces. Wat werkt op de ene plek is niet zomaar overzetbaar naar een andere context. Dit draaiboek kan een inspiratie zijn maar is zeker geen - doe het zo - dan ben je zeker dat je lukt!”

Aan de hand van het optekenen van ervaringen in Okidomobiel wordt houvast geboden aan het team kinderbegeleiders zodat gemakkelijk de draad weer kan opgepakt worden.

We hopen dat het opzet mogelijkheden biedt om nieuwe ervaringen mee te nemen in het proces van ouderparticipatie.

2. Visie op ouderparticipatie

Participatie (v.) {<fr. Participation}, het hebben van aandeel in iets, deelneming in het sociale of groepsleven.

Ouders hebben aandeel in de kribbe.

Aandeel (o., aandelen) ... aandeel hebben in iets: er daadwerkelijk toe bijdragen.

OUDERS MAKEN HET VERSCHIL!

Ouders uit de buurt brengen hun kindje naar kribbe Okidomobiel omdat ze opvang nodig hebben en dus, zoals Nassira zo mooi uitdrukte, zonder ouders ook geen kribbe! Wat ouders en team bindt is de zorg voor een goede opvang voor de kinderen.

Het team van coördinator en kinderbegeleiders weet veel over opvoeding, gezondheid en ontwikkeling van jonge kindjes. Ze volgen hiervoor een opleiding of hebben die

gevolgd, ze hebben soms ook al heel wat ervaring en ze voelen zich erg betrokken bij de kinderen waar ze vele uurtjes mee doorbrengen. Kortom ze hebben heel wat deskundigheid in huis!

Ouders nemen het engagement op om hun kind(eren) op te voeden tot gelukkige volwassenen. Op het moment dat hun kindje naar de kribbe komt hebben ze nog vele jaren “zorgen” voor de boeg. Ze koesteren

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

bepaalde dromen voor hun kinderen en willen hen belangrijke waarden en normen meegeven.

Ouders kennen hun kind goed: ze zien aan kleine dingen of het zich goed voelt, of het honger heeft, ze weten hoe het hun kindje het beste getroost wordt, ze kennen hun kleine eigenaardigheden.

Veel ouders hebben hun “wortels”, hun “roots” in een ander land, vaak zelfs in een ander continent. Maar zelfs bij de familie naast de deur kunnen er veel verschillen zijn in de manier waarop zij hun kinderen willen grootbrengen!

De algemene grote lijnen rond een goede opvang van kinderen in een kribbe worden vastgelegd door Kind en Gezin: een onderbouwde regelgeving i.v.m alle facetten van goede zorg voor jonge kinderen biedt een kader waarbinnen elke kribbe z'n eigen “cultuur” kan ontwikkelen. De organisatie Stekelbees verfijnt dit kader door haar eigen accenten te leggen.

Elke kribbe creëert op haar beurt z'n eigen “cultuur” door met mekaar aan het werk te gaan, van gedachten te wisselen over dagelijkse gebeurtenissen en beslissingen te nemen die de manier van werken in die kribbe in een bepaalde richting stuurt.

een te komen met ouders, door samen dingen te doen!

Ouders voelen zich zo aangesproken en gewaardeerd in hun eigenheid en ook de kinderen worden hier beter van! Kinderen die zich veilig voelen zullen makkelijker leren en nieuwe ervaringen toelaten. En een kind wiens ouders gerespecteerd worden voelt zichzelf ook gerespecteerd. Gelijkwaardigheid bij de start (van hun leven) geeft kinderen meer kansen om met voldoende zelfvertrouwen de wereld tegemoet te gaan.

Als een kribbe alle ouders serieus neemt en gelijkwaardig met hen omgaat, zijn er vele manieren om met hen samen te werken.

Dit draaiboek vertelt over de ervaringen van de kribbe Okidomobiel die kindjes van werkende en studerende ouders opvangt in Antwerpen Noord. De verschillende manieren waarop Okidomobiel de ouders betreft bij de werking zijn voorbeelden. Doorheen het draaiboek merk je dat op verschillende niveaus mogelijkheden worden aangeboden om ouders de kans te geven een inbreng te hebben in de werking van de kribbe:

Ouders worden bij de start uitgenodigd voor

“Een baby slaapt best vanaf de éérste dag in z'n eigen kamertje; of ... een kind voelt zich veel meer geborgen als het het eerste levensjaar nog dicht bij mama en papa slaapt. Niet alleen het eten is dikwijls anders maar ook hoe je eet, wanneer je eet; wanneer ben je als kind “flink”, wanneer doe je iets stouts; hoe heb je respect voor anderen? Is het goed om je kind als het klein is veel toe te laten of is het juist beter om ze van kleins

af te leren wat mag en wat niet? Hebben kinderen best veel speelgoed of leren ze meer van het voorbeeld van ouderen? Voed je je kind met z'n tweeën (of alleen) op of zijn je ouders en je familie allemaal wel een beetje mee verantwoordelijk voor de goede gang van zaken? Een kind dat huilt moet je altijd troosten, of is het juist beter bestand tegen het leven als je er niet teveel aandacht aan geeft?”

Juist die “cultuur” kan zich “participatief” ontwikkelen door ouders mee te nemen in gesprekken, door ouders te betrekken in gebeurtenissen, door de dromen en verwachtingen te bevragen bij ouders die hun kind aan de kribbe toevertrouwen, door bij-

een gesprek met de coördinator en de eerste contacten met het team gebeuren door de wemomenten en de gesprekjes bij het brengen en halen van de kindjes.

Een ontspannende activiteit stimuleert het

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

groepsgevoel en vergemakkelijkt informele gesprekken waarin allerlei ervaringen en info aan bod kunnen komen en vertrouwen wordt opgebouwd.

Echte “ouderbijeenkomsten” geven aan ieder de kans om op bepaalde dingen dieper

in te gaan en verwachtingen van zowel ouders als team kunnen verhelderd worden. Samen erop uit naar het zwembad, naar de bib, naar de kinderboerderij, ... het is leerzaam en heel gezellig en “jij en je kind horen erbij”!

3. Voorwaarden tot ouderparticipatie

Kiezen voor ouderparticipatie is een fundamentele keuze en in die zin verregaand: je kiest dit niet als een thema voor een beperkte periode. Kiezen voor ouderparticipatie is kiezen voor een huiscultuur: ‘ouders zijn welkom en hebben een stem in de kribbe’.

Deze keuze heeft consequenties voor de dagdagelijkse praktijk. In dit luik bekijken we een aantal voorwaarden die belangrijk zijn tijdens het proces van werken met ouders. Een aantal voorwaarden zijn belangrijk bij de start (bijvoorbeeld goedkeuring van directie), aan andere voorwaarden wordt gaandeweg voldaan.

organisatiekeuze

- Als organisatie wordt er expliciet gekozen voor ouderbetrokkenheid. De directie en coördinatoren steunen deze keuze ten volle.
- Werken aan een verhoogde ouderbetrokkenheid is een basisopdracht in het takenpakket van kinderbegeleiders. Nieuwe collega's worden al bij de sollicitatie op dit criterium geselecteerd.

“Inzet van het volledige team is nodig voor de ouderwerking, want door de drukte van alledag, ziekte van collega's,... dreigt de ouderwerking wel op de achtergrond te verdwijnen.” (Sandra)

organisatievisie

- Kinderopvang is ontmoetingsplaats
- Team erkent de meerwaarde van inbreng van ouders.
- Inzet van talenten van teamleden in

functie van versterken van ouderbetrokkenheid. Dit vereist nodige tijd om talenten van kinderbegeleiders zichtbaar te maken en ruimte om hiermee te mogen experimenteren

“Ouders hebben het nodig dat je benadrukt dat je ze er graag bij bent.”
(Sandra)

- Diversiteitsdenken: kinderbegeleiders werken vanuit een open verdraagzame houding. Ze worden zich meer bewust van eigen waarden en normen en hun belangstelling voor die “vreemde” andere neemt toe.

ouderparticipatie als proces

- Team krijgt nodige tijd en ondersteuning om ouderparticipatie in de dagdagelijkse praktijk uit te werken. Dit veronderstelt ondersteuning in het omgaan met allerlei verschillende situaties, kennis over achtergronden van ouders,...
- Link met de buurt is belangrijk: de kribbe is geen eiland, maar verbonden met de buurt waarin ze gevestigd is. Kennis over de buurt geeft inzicht in de leefomstandigheden van ouders en kinderen. De uitbouw van een dienstennetwerk in de buurt in functie van het bestaande aanbod opvoedingsondersteuning is zinvol.
- Kinderbegeleiders bouwen ervaring op in werken in partnerschap met ouders. Het wordt belangrijk om goed de mogelijkheden en beperkingen van de ouders in te schatten om iedereen

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

mogelijkheden te bieden om deel te nemen (bijvoorbeeld verschillende talen, moeite hebben met lezen en schrijven, goede uren voor samenkomsten, enz.)

- Mix in aanbod: ouders krijgen ruimte tot sturing van het aanbod zodat er voldoende afwisseling is tussen bespreken van eigen ervaringen in groep, informatie, ondersteuning, ontspanning, enz.
- Planmatig en procesmatig werken (geen opeenstapeling van activiteiten, haalbaar ritme voor ouders en kribbe)
- Om ouderbetrokkenheid vorm te geven in de kribbe is er een veilige sfeer nodig: ouders moeten de kans om krijgen de kinderbegeleidsters en elkaar te leren kennen en ze moeten weten wat ze kunnen verwachten.
- Oog blijven hebben voor iedereen: niet enkel verder gaan met ouders die al van bij de start enthousiast zijn, op regelmatige tijdstippen opnieuw peilen naar ieders verwachtingen.
- Belangrijk is om ouders die later aansluiten mee op te nemen in het groeps-

proces.

- Zorgen voor een goed evenwicht tussen contacten met ouders op individuele en op groepsbasis

praktisch

- Budget voor aankoop nodige materiaal, uitstappen, ...
- Beschikbaarheid van geschikte ruimte om samen te komen
- Inrichting van de kribbe die uitnodigt om "te blijven plakken": open karakter van de opvangruimte, gezelligheid, ...

"Ouders doen moeite om te komen, ook al is het maar voor een half uur, "African time", Maar tof dat ze komen." (Sandra)

- Er zijn instrumenten beschikbaar voor kinderbegeleidsters (o.a. video wiegelied voor Hamza (VBJK, Gent), ouderboekje, tijdschrift Kiddo (VBJK Gent), ... en dit draaiboek! Zij vormen een basis waarop het team verdere ervaringen kan bouwen.

4. Ouderparticipatie in de praktijk

Ouderparticipatie is aan de slag gaan met ouders. Dit doe je in groep en tijdens activiteiten maar eveneens ongepland, in een individueel contact met ouders. In dit deel bekijken we een aantal manieren om samen

te werken met ouders. Soms gaat het om activiteiten die wat voorbereiding vragen, soms over de 'tussendoor contacten'. Feit is dat ze allemaal belangrijk zijn en essentieel zijn in de samenwerking met ouders.

OVERZICHT

individuele contacten met ouders:

- intakegesprek
- rondleiding
- wenmomenten
- breng- en haalmomenten
- informele contacten (telefonische navraag, babbeltjes tussendoor,...)

groepswerking met ouders:

- oudergroep
- ontspannende activiteiten
- activiteiten met ouders en kinderen

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

In dit draaiboek komen deze individuele en groepscontacten afzonderlijk aan bod, in praktijk loopt dit door elkaar. In wat volgt worden deze verschillende manieren van samenwerken besproken, telkens wordt er informatie gegeven over het waarom en de inhoud.

4.1. Aangename kennismaking

Waarom?

Al tijdens de eerste kennismaking met ouders wordt er verbaal en non-verbaal veel informatie doorgegeven en proeven ouders ook de sfeer van de kribbe. Een mooie kans om vanaf de eerste prille contacten:

- ouders van bij de start van de opvang van hun kind een plek in de kribbe te geven
- warm onthaal van ouders en nieuwe teamleden te bieden
- kind een goede start in de opvang mee te geven

Wat?

Het **eerste gesprek** (intake-gesprek) met de coördinatrice, is een eerste gelegenheid om ouders te betrekken bij de kribbe. Je zal zelf aanvoelen en moeten afwegen hoe je de ouders kan uitnodigen om op één of andere manier deel te nemen aan het dagelijks reilen en zeilen van de kribbe.

Je hebt verschillende 'kapstokken' die je tijdens een eerste gesprek kan gebruiken:

- ouderboekje
- rondleiding in de opvangruimten
- beklemtonen aanspreekbaarheid
- informatie uitwisseling tijdens de brengen haalmomenten
- wenmomenten
- familiemuur

Zo'n eerste gesprek heeft veel verschillende doelen en er moet veel op korte tijd rondgeraken. Het kort aanstippen van deze thema's en in latere gesprekken de draad telkens terug oppikken geeft de meeste garantie op succes: ouders voelen van bij de start een grote openheid voor hun inbreng.

We overlopen de 'kapstokken'.

Het **ouderboekje** is opgezet als hulp in de communicatie tussen ouders en kribbe. Voordeel is dat je de volledige info bij de hand hebt en dat ouders dit ook thuis nog eens rustig kunnen doornemen. Best is om tijdens de eerste contacten met ouders uitgebreid de tijd te nemen het boekje te overlopen en de bedoeling ervan te verduidelijken. Wanneer door het hele team regelmatig naar dit ouderboekje teruggerepen wordt, wordt het vanzelf duidelijk voor ouders wat er allemaal te gebeuren staat in de crèche en hoe zij daartoe kunnen bijdragen. Wanneer ouders ook aangemoedigd worden om er een eigen boekje van te maken met foto's, info die ze willen meedelen, ideeën die ze willen inbrengen enz, dan wordt het ouderboekje een 'doe-boekje' én een mooie herinnering aan de kribbe.

Je houdt een ouderboekje levendig door regelmatig nieuwe info op te nemen, activiteiten aan te kondigen, gesprekstema's van ouders te introduceren, voor praktische afspraken naar het boekje te grijpen, nieuwtjes over de kindjes erin te schrijven en natuurlijk is iedereen dol op foto's!

Tijdens je **rondleiding** in de kribbe kan je informatie geven over inzet van ouders in de kribbe aan de hand van concrete aanknopingspunten. Zoals de familiemuur, het activiteitenbord, taalbord, aankondigingbord van de activiteiten van de moedergroep, dingen in kribbe die door ouders meegebracht of gemaakt zijn,... Tijdens het intake-gesprek komen vragen in verband met gewoonten of specifieke noden van het kind aan bod. Ouders kunnen vertellen hoe ze de dingen zoals eten geven, te slapen leggen enz. thuis aanpakken.

Door expliciet navraag te doen naar de thuisgewoonten verhoogt bij ouders het gevoel van betrokkenheid en mogelijkheden van eigen inbreng in het verloop van de opvang. Belangrijk daarbij is wel om binnen het team duidelijkheid te hebben binnen welke grenzen dit kan.

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Zeker in de startfase van de opvang, is het belangrijk klemtoon te leggen op de **aanspreekbaarheid van de kribbe**. Bijvoorbeeld dat ouders kunnen bellen om navraag te doen hoe het met hun kleintje is, wanneer ze bij je terecht kunnen als ze iets willen bespreken of vermelden dat er tijdens de breng- en haalmomenten steeds tijd kan gemaakt worden of...

Ouders zullen zich sneller thuis voelen en sneller een gesprek aangaan over wat er in hen omgaat. Ook wanneer hun kindje al geruime tijd naar de opvang komt en al goed ingeburgerd is, blijft het belangrijk om op geregelde momenten navraag te doen bij ouders over hoe het loopt en hen blijvend uit te nodigen tot dialoog.

Wenmomenten zijn bedoeld om de overgang van thuis naar de opvang in de kribbe geleidelijk aan te laten verlopen. Het organiseren van zo'n wenmomenten getuigt van grote openheid van de kribbe.

“Tijdens de wenmomenten krijg je als kinderbegeleidster de eerste indrukken van het kindje. Wenmomenten zijn nodig om eerste contacten te leggen met ouders. Dit maakt dikwijls dat ouders zich de tweede keer al wat beter.” (Sandra)

Ouders krijgen meer zicht op het dagverloop in de kribbe en op de aanpak van de opvang. Wenmomenten kunnen een sleutelmoment betekenen in het aangaan van het partnerschap tussen ouders en kinderbegeleiders in de zorg voor het kind. Wanneer ouders merken dat er navraag gedaan wordt over specifieke noden van hun kindje, biedt dit stimulansen om de vragen die ze hebben ook te stellen. Best is dan ook om aan de wenmomenten een informeel gesprekje te koppelen over hoe ouders dit eerste wenmoment hebben ervaren en wat ze van de kribbe vinden.

Breng- en haalmomenten. Het zijn vaste contactmomenten tussen ouders en kinderbegeleiders die zeer belangrijk zijn voor

het opbouwen van een goede vertrouwensband. Je voelt al snel aan waaraan ouders behoefte hebben: praten over ditjes en datjes, veel informatie willen over hoe hun kind het doet in de opvang, persoonlijke aandacht, nood aan ondersteuning voor bepaalde problemen, ...

Wanneer ouders je over een bepaald probleem aanspreken is het belangrijk vooral tijd te nemen om goed te luisteren. Neem de tijd om te kijken wat ouders precies verwachten. Vanuit de positie van professionele werker heb je vaak het gevoel een oplossing te moeten bieden. Misschien spreken ze je aan om gewoon iets te vertellen, even te 'luchten', een verhaal te kunnen delen met iemand. Wanneer ouders aangeven dat je best mee op zoek gaat naar een oplossing, overleg je best met de coördinatrice welk de meest gepaste doorverwijzing is. Bij opvoedingsvragen kan je ouders ook altijd doorverwijzen naar het onthaal van het Inloopteam of het consultatiebureau van Kind&Gezin.

Deze breng- en haalmomenten zijn ook goede gelegenheden om meer te vertellen over wat er allemaal te doen is in de kribbe: aankondigen van uitstap, ouders uitnodigen voor een feest of kennismaking met andere ouders.... Het ouderboekje kan dan een hulpmiddel zijn om informatie door te geven en om ideeën van ouders te vernemen.

“In de beginperiode van Okidomobiel, toen we nog in de Provinciestraat en later in de Sint Amandusstraat gevestigd waren, was het bij tijden zeer druk. Gelukkig bleven enkele ouders 's morgens wat langer om de kindjes mee op te vangen en de dingen te doen die 's morgens moesten gebeuren. Dit is zo gebleven, als het wat drukker is, is er wel wat hulp.” (Sandra)

Op **de familiemuur** zien we allerlei foto's waarop een stukje thuis van elk kind zichtbaar wordt: mama, papa, andere familieleden, een belangrijk moment, ... Kinderen vinden troost bij de familiemuur maar het is ook een plek om trots te tonen wie je bent

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

en vanwaar je komt: in de kribbe krijg je een gelijkwaardige start!

“We hebben dit geprobeerd want we vonden het wel tof om zo'n familiemuur te maken. Maar na maandenlang foto's vragen, hebben we er twee gekregen. Het was ook niet simpel om een bevestigingssysteem te vinden dat de kinderen niet kapot kregen.”
(Ann)

4.2. Ouders in groep

Individuele contacten met ouders zijn belangrijk, maar ook groepsactiviteiten en groepsbijeenkomsten dragen veel bij. Het zijn meer vergaande vormen van ouderparticipatie. In dit deeltje worden een aantal mogelijkheden beschreven met informatie over zowel de achterliggende drijfveren als de inhoudelijke uitwerking.

Waarom?

- Ouders hebben de mogelijkheid om hun netwerk uit te breiden: ouders leren andere mensen uit de buurt kennen. Ouders maken kennis met andere ouders die dezelfde belangen en interesses hebben doordat ze in een zelfde levensfase zitten (allemaal ouders met jonge kinderen, ouders die pas aan het werk zijn of een cursus volgen, ouders die hun kind(eren) naar de opvang brengen, ...)
- Via uitwisseling van ervaringen met andere ouders krijgen ouders meer inzicht in eigen opvoedingswaarden en methodieken. Ze zien ook de gelijkenissen en verschillen met opvoedingsprincipes van andere ouders.
- Kennismaking staat centraal in de fase van groepsvorming: kennismaking met elkaar en met de kinderbegeleidsters en met de werking van de kribbe.
- Ouders en kinderbegeleidsters krijgen de kans om van gedachten te wisselen over een goede opvang in de kribbe.
- Ouders en kinderbegeleidsters delen ervaringen in de zorg voor de kindjes.
- Met velen weet je meer dan alleen.

Wat?

Je hebt verschillende mogelijkheden om met mekaar kennis te maken en het is zinvol een aantal ervan te combineren. Dan heb je een beetje een “ijsbreker” aan het begin en mensen die nieuw aansluiten worden goed ontvangen:

Een **ontspannende uitstap** (bijvoorbeeld samen met ouders en kindjes naar de dierentuin gaan) is een goede startactiviteit wanneer er een aantal nieuwe ouders en kinderen starten in de opvang. Je hebt ruim de tijd om andere ouders te leren kennen. Voordeel is dat je samen iets doet en dat er dus veel gespreksonderwerpen zijn. So wieso heb je al een ‘band’ met elkaar via de kribbe: praten over de kinderen, over de kribbe, over opleidingen of werk- en sollicitatie ervaringen.

“De Zoo was één van de tofste momenten. Doordat we zo de ouders van onze kapoentjes, die we elke dag zien, mee spelen, iets bijleren en een deel ook mee opvoeden, eens konden leren kennen; Zo leerde ik enkele achtergronden kennen die me nooit waren opgevallen. Sommige kinderen zijn voor de eerste keer naar de zoo gegaan en dat is voor elk kind een leuke ervaring en tegelijk ook een mooie herinnering.”
(Naïma)

Ook voor jou, als kinderbegeleidsters zijn uitstappen zeer zinvol: de werkdruk van alledag valt even weg en je kan tijd maken voor een babbel. Tussen de regels door krijg je vaak ook informatie over de thuissituatie van ouders. Je hebt als kinderbegeleidsters naast praktische taken in het organiseren van de uitstap ook een functie als ‘bind-

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

figuur' tussen ouders. Alle ouders kennen jou en jij kan 'bruggen' leggen tussen hen (bijvoorbeeld: het zoontje van X speelt in kribbe vaak met dat meisje, ...)

Kennismakingsbijeenkomsten dienen om een goede groeps sfeer te creëren als voorbereiding op de gezamenlijke opmaak van een programma. Wanneer je inhoudelijk ouders rond een bepaald thema samenbrengt, is opnieuw de groepsveiligheid zeer belangrijk. Algemeen geldt dat mensen zich makkelijk durven uitspreken en voorstellen doen op het moment dat ze de andere deelnemers aan de activiteit of overleg goed kunnen inschatten. Kennismaking als opstart is belangrijk voor het verdere groepsproces. Kennismaking blijft uiteraard beperkt tot wat nodig is voor een goede communicatie tussen ouders en kribbe.

Er zijn talloze variaties op de klassieke voorstellingsrondjes en zeker wanneer je een 'open' groep hebt (regelmatig nieuwe ouders die aansluiten) herneem je best een paar keer een kennismakingsronde. Door telkens een nieuwe manier te bedenken voorkom je dat mensen die zich al een paar keer hebben moeten voorstellen, de herhaling beu worden.

Enkele tips:

- Neem zeker in het begin de tijd voor kennismaking: het is een eerste inbreng van alle deelnemers; spreek op voorhand af wat je van elkaar wil weten.
- Zorg ervoor dat iedereen aan bod komt en vertaal wanneer nodig.
- Stel open vragen. De vragen die je stelt zijn neutraal en blijven wat aan de overvaker: vraag niet door bij thema's die gevoelig kunnen liggen (bijvoorbeeld vragen wie woont er bij je thuis i.p.v. ben je getrouwd ...).
- Ouders de keuze laten wat ze vertellen en of ze dit kort of iets uitgebreider doen.
- Vergeet ook niet om jezelf voor te stellen. Best op het einde van het rondje, dan vermijd je te sterk om de 'toon' te zetten.

Enkele voorbeelden:

- Ouders krijgen tien minuutjes voorbereidingstijd om per twee of drie een voorstelling te maken van hun gezin. Ouders tekenen op een groot blad de mensen die bij hen wonen (benadruk hierbij zeker dat het niet om het tekentalent gaat). Ze vertellen aan elkaar wie er woont en welk kindje naar de kribbe komt. Van dit jongste kindje vertellen ze wat dit kindje graag doet. Wanneer de voorbereidingstijd om is en de tekeningen klaar wordt er samen gezeten in grote groep. Om beurten stelt ieder het gezin van een buurman of vrouw- voor en die kan aanvullen.
- Ouders stellen hun gezin en hun jongste kind voor aan de hand van allerlei foto's en prenten waarop jonge kinderen op alle mogelijke manieren staan afgebeeld (vb. uit tijdschriften of echte foto's). Een papa kiest bijvoorbeeld een prent van een kleuter die met een auto speelt omdat zijn jongste zoontje dol is op auto's en graag met papa meerijdt.
- Je vertelt drie dingen over jezelf. Eén ervan is gelogen. De andere raden welk feit niet klopt. Bewust liegen is moeilijker dan je denkt: de meeste mensen vallen direct door de mand, 't is vooral lachen en helpt voor positieve groeps sfeer.

"Ik herinner het me nog goed: zo'n eerste ouderbijeenkomst, dat was toch even spannend. Eerst goed voorbereiden: uitnodigingen opmaken in verschillende talen, mensen opbellen, ... En dan lang afwachten: zullen ze komen? Het was spannend, maar alles kwam op zijn pootjes terecht!" (Leila)

Tijd voor een volgende stap, **de planning**: samen zoeken naar wat ouders graag willen doen samen met de kinderen en de kribbe, waarover ze willen praten en hoe zij de kribbe dromen. Op basis daarvan kan je plannen maken.

- Een goed programma sluit aan bij wat ouders interessant vinden én wat haalbaar is voor de kribbe.
- Een goed programma wordt uiteraard ge-

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

pland en voorbereid: hoeveel tijd vragen de verschillende activiteiten, uitstappen en feesten? Hoe verhoudt dit zich tegenover de andere opdrachten van de kribbe (dagelijkse verzorging van kindjes, knutselactiviteiten, vormingen, ...)? Een goed programma loopt als een rode draad doorheen het dagdagelijks bezig zijn in de kribbe en zorgt voor een evenwicht tussen verschillende functies: ontspanning, uitwisseling van ervaringen, inhoudelijk aanbod en samenspel met kinderen.

- Een goed programma met ouders heeft oog voor de verschillende behoeften.
  - inbreng van ouders en inbreng van professionelen
  - doe- en denkactiviteiten
  - 'werken' en ontspanning
  - tijd van ouders voor zichzelf en tijd samen met de kinderen
  - ervaringsuitwisseling en informatie-overdracht

Ouders en kinderbegeleidsters kiezen samen thema's waarrond ze graag willen werken. Deze **themabijeenkomsten** gaan bijvoorbeeld over de ontwikkeling van kinderen, slaaprituelen, speelgedrag, koppigheid bij peuters, verschillen in opvoeding tussen

"Als kinderbegeleidster zijn de ouderbijeenkomsten ook zeer interessant: je komt veel ervaringen van ouders te weten, dingen die je anders niet hoort. Er komen veel ouders op af: als ouders tijd hebben, willen ze er zijn. Er wordt veel verteld over wat ouders willen organiseren, waar ze voor openstaan." (Sandra)

"Er werd een cursus georganiseerd ism De Tuimel. Deze cursus is een goede aanzet geweest voor de ouderwerking; Ook collega's gingen anders denken: voordien vonden ze het handig dat ouders de kindjes brachten en weggingen, nu hebben ze graag dat ouders blijven. Veel mensen zijn er in meegegroeid. Deze bijeenkomsten maakten ook bij ouders iets los: ouders hadden er veel aan om informatie en herinneringen over de kinderen uit te wisselen." (Sandra)

thuisland en Antwerpen Noord, bepaalde onderdelen van de werking van de kribbe,... Om tot een keuze van een thema te komen kan je vooraf een planningsbijeenkomst doen waarin je voor en periode keuzes maakt en samen met ouders een goede mix van activiteiten en een haalbaar tempo afspreekt.

Afhankelijk van het thema kan je ook andere sprekers uitnodigen: mensen uit je eigen organisatie, mensen die opvoeding-ondersteuning bieden vanuit Inloopteams, verpleegkundigen van K&G, ...

Belangrijk is dat sprekers ervaring hebben met de doelgroep van de kribbe en participatief kunnen werken.

Ontspannende activiteiten

De moedergroep brengt mama's samen voor ontspannende activiteiten. Doel zijn de contacten met andere mama's en even van de dagelijkse beslommeringen verlost te zijn. De groep werkt zelf een programma uit.

Vaste activiteiten/activiteiten voor ouders en kinderen

Vaste activiteiten die ouders en kinderen samen kunnen doen zorgen voor continuïteit in het betrekken van ouders. Het zijn open activiteiten die voor afwisseling zorgen met activiteiten die meer op ervaringsuitwisseling en informatie gericht zijn.

Voorbeelden van vaste activiteiten zijn:

- babyzwemmen
- zang- en dansactiviteit
- boeken kijken in de bibliotheek
- uitstap naar de kinderboerderij
- feesten enz.

"Tijdens de zang en dans in Okido leerden we van een mama een Senegalees liedje. Nu gebruiken we dit nog altijd, we hebben het aan alle kindjes aangeleerd en het werkt zeer kalmerend." (Ann)

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Met deze activiteiten erbij heb je samen met ouders een aanbod uitgewerkt dat inspeelt op zeer verschillende behoeften (onder andere behoefte aan ontspanning, kennismaking met andere ouders, ervaringsuitwisseling, informatie over opvoedings-thema's ...).

De vaste activiteiten zijn ook goede aanknopingspunten om tijdens je proces opnieuw aandacht te hebben voor de gehele groep van ouders. Het zijn sleutelmomenten om terug iedereen te informeren, te betrekken bij de andere activiteiten.

Het ouderboekje bundelt alle informatie over (o.a.) de ouderwerking en geeft de mogelijkheid om de ouderwerking systematisch onder de aandacht van de ouders te brengen.

5. Tot slot

We hopen met dit draaiboek bij te dragen tot een crèche waar ouders zich thuis voelen en waar kinderbegeleidsters het de gewoonste zaak van de wereld vinden dat zij en ouders partners zijn in de opvoeding van de kinderen.

6. Dankwoord

Heel oprecht willen we volgende mensen en organisaties bedanken voor de samenwerking:

- Team van Okidomobiel
- Coördinatoren Walter Busschots en Hilde Trekker
- Partners in de stuurgroep Okidomobiel: Els Mertens (Werk en Economie - Arbeidsmarkt stad Antwerpen), Nick van Gool (Stekelbees), Lieve Korthoudt en Gert Nielandt (Lerende Stad - stad Ant-

“Op de Okido-Idool, de zomer bbq, hielp iedereen mee. Collega’s en ouders maakten er een mooi feest van. Op voorhand hadden we er veel energie in gestoken en we dachten van “oei, als er nu maar volk komt”, maar het werd een groot succes!” (Naïma)

Zoals we reeds vermelden, maar nog zeker willen benadrukken is dat ouderparticipatie een groeiproces is waar ruimte en tijd genomen wordt om dingen uit te proberen en een stuk samen (ouders en kinderbegeleidsters) op weg te gaan.

werpen), Elke Van Espen (OCMW Antwerpen), ...

- De Tuimel vzw, Centrum voor begeleiding van gezinnen met jonge kinderen
- Leden van de werkgroep ouderparticipatie: Els Mertens, Mieke Deveuster, Deborah Davits, Ilse Vandewaerde

We willen iedereen van harte bedanken voor zijn engagement en inzet in dit project!

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

7. Bijlagen

In deze bijlagen vind je praktische informatie terug over de uitstappen en activiteiten. Verder vind je een adreslijst terug van organisaties in de buurt waarvan het aanbod interessant kan zijn voor ouders met jonge kinderen. Deze lijst kan moeilijk volledig zijn; Voorstel is om deze regelmatig aan te vullen op basis van de vragen die je van ouders kreeg. Op deze manier deel je ervaringen met je teamleden.

praktische info

UITSTAP ZOO

- Activiteit is ideaal als opstartactiviteit als er veel nieuwe ouders/collega's zijn.
- Naar de dierentuin gaan blijft betaalbaar als je dit via Fonds voor vakantie participatie kan doen (zie verder).
- Opvang sluiten zodat alle kinderbegeleiders kunnen deelnemen. Ouders die niet kunnen deelnemen verwittigen dat ze hun kindje pas vanaf uur van terugkomst kunnen ophalen.
- Praktisch materiaal meenemen: ehbo, gsm, namenlijst aanwezigen, reservekledij, verzorgingsmateriaal, eten/drinken,...
- Naambadges voor kinderen + telefoonnummer.
- Uitlenen bolderkar van kinderribbe Deugniet of zorgen voor voldoende kinderwagens.

UITNODIGEN GASTSPREKER VOOR OPVOEDINGSTHEMA

- Ouders zijn vertrouwd met coördinatrice en team van kinderbegeleidster; daarom is het belangrijk zelf het kader van de groepsbijeenkomst te schetsen in een inleiding en ook zelf de bijeenkomst af te ronden.
- Spreker is vertrouwd met diverse en kansarme doelgroep.
- Waar nodig wordt er vertaling voorzien of visuele ondersteuning gebruikt (teke-

ningen, foto's, voorwerpen,...)

- Doorbreken van klassieke vergaderstijl met doe-activiteiten
- Voldoende ruimte voor inbreng van ouders: vragen en ervaringsuitwisseling
- Bijeenkomst goed in eigen handen houden: vooraf aantal afspraken maken zoals: respectvol omgaan met wat iedereen zegt, geen persoonlijke zaken doorvertellen van anderen aan mensen die niet naar de bijeenkomst kwamen, iedere inbreng van mensen is waardevol, ... (dit bouw je ook op door ervaringen)
- Pauzes zijn cruciaal: dikwijls zijn dit de momenten waarop ouders je aanspreken
- Mogelijkheid tot wat napraten+ ook vooraf uitzoeken naar welke organisaties je ouders kan doorverwijzen bij nood aan verdere opvolging of ondersteuning
- Beklemtoneel aanspreekbaarheid van coördinatrice en team voor vragen van ouders: je kan niet alles in de crèche oplossen, maar wel mee helpen zoeken naar goeie oplossing

BABYZWEMMEN

- Vooraf geschikt zwembad uitzoeken (warme watertemperatuur) + openbaar vervoer er naartoe
- Rekening houden met de slaap en eetijden van kindjes
- Een aantal mama's en kinderbegeleiders zwemmen enkel indien er geen mannen aanwezig zijn: vooraf navraag doen naar mogelijkheid tot vrouwenzwemmen en aanwezigheid van vrouwelijke redders
- Vooraf navragen of iedereen zwemkledij heeft, eventueel mee zoeken met ouders
- Praktisch materiaal: ehbo, reserve handdoeken, eten, drinken, fototoestel, zwempampers, ...
- Afspraken maken ivm opvang kindjes waarvan ouders niet kunnen deelnemen

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

ZANG EN DANSACTIVITEIT

- Vooraf aan ouders navragen of ze kinderliedjes kennen en muziek of muziek instrumenten kunnen meebrengen. Be doeling is liedjes aan de kinderen te leren en samen te zingen.
- Evenwicht nastreven tussen liedjes, dansjes uit verschillende culturen, zeker van de culturen van deelnemers
- In timing rekening houden met eet- en slaaptijden van kindjes
- Dit is een activiteit die weinig voorbereiding vraagt en heel goed wordt onthaald
- Je kan nadien de liedjes ook aan kindjes verder aanleren en als vast ritueel inbouwen.

ZOMERFEEST

- Uitwerken programma dat leuk is voor kinderen en voor volwassenen
- Tijdige reservatie van materialen (extra stoelen, muziekinstallatie, ...)
- Vrijmaken nodige budget
- Opmaak takenlijst + draaiboek voor verloop van feest
- Voldoende man en vrouwkracht voor tijdens het feest voorzien
- Locatie checken op de kindvriendelijkheid

FEESTEN (IN HET ALGEMEEN)

- Zorg voor herkenbare feestredenen voor zo'n groot mogelijke groep van ouders
- Feesten hoeven niet altijd groots te zijn, belangrijk is wel dat je aandacht besteed aan de belangrijkste feesten van de verschillende culturen aanwezig in de diverse groep van ouders (kan bijvoorbeeld gebeuren aan de hand van versiering of een korte traktatie tijdens het afhaalmoment).
- Kinderbegeleidsters hebben de openheid om van elkaar en van ouders betekenissen en gebruiken van feesten te leren.

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

nuttige adressen

ONTHAAL EN ONTMOETING IN CENTRUM DE WIJK

Willy Vandersteenplein 1
2060 Antwerpen
Tel: 03/235.17.24

Centrum De Wijk is een buurtcentrum voor mensen van Antwerpen-Noord. Verschillende organisaties zijn samen gevestigd op dit adres: Inloopteam Samik, Consultatiebureau van K&G De Wijk, Steunpunt Noord van De Acht, ModeM (hulpverlening aan multi-probleemgezinnen) en Samenlevingsopbouw Antwerpen stad (team Noord, team Wonen en team Samen Op Straat). Centrum De Wijk heeft een ontmoetingsruimte waar wijkbewoners elkaar ontmoeten en waar ze gebruik kunnen maken van een uitgebreid activiteitenaanbod. Neem gerust contact op voor meer concrete info en een activiteitenkalender.

INLOOPTEAM SAMIK

Willy Vandersteenplein 1
2060 Antwerpen
Tel. 03/236.08.00
www.inloopteams-antwerpen.be

Inloopteam Samik biedt opvoedingsondersteuning aan gezinnen met jonge kinderen. In het onthaal en in De Speelvijver (spelotheek) kan je steeds terecht met je verhalen, je bekommernissen, je vragen, kortom alles wat te maken heeft met de opvoeding van je kinderen.

INLOOPTEAM POTHOEK

Pothoekstraat, 112
2060 Antwerpen
Tel. 03/236.38.36
www.inloopteams-antwerpen.be

SAMENLEVINGSOPBOUW ANTWERPEN STAD

Samenlevingsopbouw is actief in verschillende Antwerpse wijken en werkt aan twee doelstellingen: gelijke rechten / solidariteit en samenleven in diversiteit. Om deze doe-

len te bereiken worden projecten en activiteiten georganiseerd.

Op www.samenlevingsopbouw.be (doorklikken naar Antwerpen Stad) vind je alle info terug. Voor de activiteiten en projecten in Antwerpen-Noord vind je info terug in de driemaandelijksse krant. Natuurlijk ben je ook steeds welkom bij ons.

DE ACHT

De 8 werkt aan de toegankelijkheid van instellingen, organisaties en diensten voor alle etnisch-culturele minderheden. De 8 ijvert ervoor dat de basisrechten van onze doelgroep worden gerespecteerd, ongeacht zijn of haar (verblijfs)statuut. Op www.de8.be lees je meer over de verschillende steunpunten en projecten. Steunpunt Noord van De Acht is bereikbaar op het nummer 03/271.11.33

STEUNPUNT VAKANTIEPARTICIPATIE VAN TOERISME VLAANDEREN

Grasmarkt 61
1000 Brussel
Tel. 02/504.03.97
Fax 070/233.051

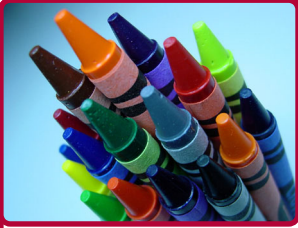
Indien je lid wordt, kan je aan je doelpubliek van kansarme mensen daguitstappen en gezinsvakanties aanbieden aan een voordelig tarief. Er is een gids met alle mogelijkheden en praktische info. Er zijn per uitstap aparte voorwaarden en mensen moeten steeds over een reservatie via jou dienst beschikken om van dit voordelig tarief gebruik te kunnen maken.

KIND EN GEZIN

Op de website www.kindengezin.be vind je veel informatie terug over zwangerschap, verzorging, opvoeding, kinderopvang, ... De website is gemaakt voor ouders en werknemers in kinderopvangsector Er is een ook een algemene infonummer 070/150.100.

BUURTSPOORT

Viséstraat 1
2060 Antwerpen
Tel. 03/270.31.35

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Aanbieden van goedkope sportmogelijkheden in de buurt (o.a. voor kinderen: sporten tijdens de vakanties, voor volwassenen: joggen, aërobic) + zij gaan mee op zoek met mensen die willen sporten maar de weg naar de verenigingen moeilijk vinden

ATLAS

Carnotstraat 110
2060 Antwerpen
Tel. 03 227.70.11

Het **Huis van het Nederlands** is één van de organisaties gevestigd binnen Atlas (www.antwerpen.be/atlas). Atlas is de werkplek voor de stedelijke emancipatiedienst, de dienst ontwikkelingssamenwerking en de integratiedienst (met onder andere het onthaalbureau voor nieuwkomers en de tolken vertaaldienst). Ook het Huis van het Nederlands, het provinciale documentatiecentrum Atlas en een antenne van VDAB-inburgering zijn er gehuisvest.

In het atlasgebouw is ook het **Provinciaal documentatiecentrum** gevestigd.
www.docatlas.be of Tel. 03/227.71.60

WELZIJNSOVERLEG NOORD

Overleg van sociale organisaties van Antwerpen Noord. Iedere sociale organisatie kan deelnemen. Dit overleg komt 4 keer per jaar samen

Secretariaat: Marita Wuyts
Lange Beeldekensstraat 267
2060 Antwerpen
Tel. 03/217.76.40
Fax 03/217.79.48

BIBLIOTHEEK PERMEKE

De Coninckplein
2060 Antwerpen
Tel. 03 260 38 00
fax 03 260 38 39
Deze bibliotheek heeft een uitgebreide afdeling jeugdboeken en cd's.

PROTESTANTS SOCIAAL CENTRUM (PSC)

Lange Stuivenbergstraat 54-56
2060 Antwerpen

Tel. 03/235.34.05

Fax 03/272.20.85

www.pscantwerpen.be

PSC biedt laagdrempelig onthaal aan mensen in kansarmoede (zowel Belgische mensen als mensen met een precair verblijfsstatuut).

ANTWERPS PLATFORM GENERATIE-ARMEN (APGA) (VERENIGINGEN WAAR ARMEN HET WOORD NEMEN)

Apga maakt deel uit van het Vlaams Netwerk. In het Vlaams Netwerk werken de verenigingen waar armen het woord nemen samen met het uiteindelijke doel om armoede en sociale uitsluiting volledig op te heffen. Daartoe vertrekt onze werking vanuit de concrete ervaringen van mensen die in armoede leven, om op basis daarvan te komen tot voorstellen tot verandering.

Sint Amandusstraat 3/17

2060 Antwerpen

Tel. 03/770.86.79

apga.moras@antwerpen.be

CENTRA VOOR KINDERZORG EN GEZINSONDERSTEUNING

Op de website www.ckg.be, website over de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning in Vlaanderen. Hier kan je terecht voor tijdelijke opvang van je kinderen (0-12 jaar) in bepaalde situaties. Ook voor opvoedingsondersteuning kan je op de CKG's beroep doen.

In de buurt van Antwerpen Noord:

CKG Klimop

Kortrijkstraat 40

2140 Borgerhout

Tel: 03/271.15.47

OPVOEDINGSTELEFOON

Gratis opvoedingsadvies en informatie rond (eenvoudige) opvoedingsvragen.
www.opvoedingstelefoon.be

Aantekeningen

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

STEUNPUNT OPVOEDINGSONDERSTEUNING
PROVINCIE LIMBURG
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
Tel. 011/23.82.22
opvoedingsondersteuning@limburg.be

Het Steunpunt Opvoedingsondersteuning begeleidt en ondersteunt diensten en organisaties die opvoeding als doelstelling formuleren. Het Steunpunt Opvoedingsondersteuning wil dat opvoedingsondersteuning toegankelijk is voor alle ouders en in het bijzonder voor maatschappelijk kwetsbare ouders. Doelstelling van onze activiteiten is handvatten aanreiken aan intermediairen om opvoedingsondersteuning in de praktijk waar te maken.

KIDS ANTWERPEN-NOORD: KANSEN IN DE STAD
Everaertstraat 97-99
2060 Antwerpen
03/231.84.11
info@noord.kidsvzw.be
www.kidsvzw.be

Jeugdwerk met speciale aandacht voor minder of minst kansrijke kinderen, tieners en jongeren.

